

2025-07-11

Remissyttrande över Frihet från våld, förtryck och utnyttjande - en jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter (SOU 2025:28)

RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter) tackar för möjligheten att lämna synpunkter på betänkandet. RFSL har även medverkat i utredningens arbete genom en representant i den expertgrupp som bistått utredningen. I det arbetet har RFSL haft möjlighet att löpande bidra med synpunkter och perspektiv. I detta remissvar kommenterar vi övergripande hur vi bedömer att förslagen skulle påverka hbtqi-personers rätt till ett liv fritt från våld.

Sammanfattande synpunkter

RFSL tillstyrker utredningens förslag i sin helhet, men ser en risk för att hbtqi-personer inte kommer nås av det stöd som avses om gruppen inte uttryckligen nämns i den nationella strategin. Även om betänkandet i sin helhet tydliggör att hbtqi-personer är inkluderade kommer många enbart att ta del av strategidokumentet. Utan en tydlig skrivning finns en reell risk att hbtqi-personer förbises eller osynliggörs i det praktiska genomförandet. Vi ser därför ett behov av en uttrycklig definition av våld i strategins inledning, som lyfter insatser mot våld i hbtqi-personers relationer.

Kort om utredningens uppdrag

Utredningen har haft i uppdrag att se över hur arbetet med det sjätte delmålet i den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor kan

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

förbättras. Det handlar bland annat om att tydliggöra myndigheters ansvar, utveckla samverkan på olika nivåer, se över om nuvarande mål och indikatorer är ändamålsenliga samt överväga om en särskild strategi för hedersrelaterat våld och förtryck bör tas fram.

Om frihet från våld generellt

Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem, ett globalt folkhälsoproblem och en kränkning av kvinnors och flickors mänskliga rättigheter. Det är också ett av de mest grundläggande uttrycken för det patriarkala och ojämställda samhälle vi fortfarande lever i. För RFSL är det därför en självklar utgångspunkt att detta våld måste bekämpas med full kraft och att det kräver fortsatt synlighet och tydliga mål i det jämställdhetspolitiska arbetet.

Det finns ingen motsättning mellan detta och att samtidigt inkludera och synliggöra det våld som drabbar hbtqi-personer. Tvärtom är vi övertygade om att dessa perspektiv kan och bör förstärka varandra. När en mänsklig rättighet försvaras stärks förutsättningarna att upprätthålla andra. I det praktiska arbetet runt om i landet ser vi hur kvinno- och tjejjourer, hbtqi-organisationer och andra aktörer samverkar, utbyter kunskap och ger stöd till alla som utsätts för våld – oavsett kön, sexuell läggning eller könsidentitet.

RFSL anser att det våld som drabbar hbtqi-personer i nära relationer eller i en hederskontext måste synliggöras, prioriteras och mötas med rätt stöd och skydd. Men det får inte ske genom att ställa olika grupper eller erfarenheter mot varandra. Hbtqi-rörelsen och den feministiska rörelsen har gemensamma grundvärderingar om att alla människor ska ha makt över sina egna liv, rätt till kroppslig integritet och få leva utan våld och förtryck. RFSL ser ett stort värde i att stärka samarbetet mellan rörelser, särskilt i arbetet mot våld. De erfarenheter som kvinno- och tjejjourerna har byggt upp under decennier är ovärderliga och måste värnas och tas tillvara.

Det är också viktigt att komma ihåg att delar av hbtqi-communityt kan ingå i den grupp som utsätts för mäns våld mot kvinnor. Detta är något som

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

behöver synliggöras och beaktas i det våldsförebyggande arbetet. Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck är strukturella våldsformer som kräver långsiktiga insatser. Att arbeta för att synliggöra fler våldsutsatta grupper, och hur de ibland överlappar varandra, stärker detta arbete.

Det har snart gått 20 år sedan målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra antogs. I dag ser vi att det målet fortfarande är högst relevant, inte minst eftersom våldet inte har minskat i den omfattning vi har arbetat för. Därför måste arbetet intensifieras. RFSL vill vara en konstruktiv kraft i detta arbete. Vi är övertygade om att ett samhälle där mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck upphör också är ett samhälle där hbtqi-personer kan leva ett tryggare liv.

Våld mot närstående oavsett kön och ålder

RFSL är positiva till slutbetänkandets formulering “våld i nära relationer, som omfattar allas utsatthet och utövande av våld mot närstående oavsett kön och ålder”. Formuleringen inkluderar tydligt hbtqi-personer och lydelsen “oavsett kön” tydliggör att transpersoner är inkluderade. Samtidigt vill RFSL lyfta att det i sammanhanget bör nämnas att det finns risker med att inte tydligt skriva ut begreppet “hbtqi-personer”. Även om regeringen, Socialstyrelsen och andra centrala aktörer inkluderar hbtqi-personer, ser RFSL att gruppen ofta osynliggörs i den lokala implementeringen av arbetet mot våld i nära relationer. RFSL erfar vid utbildningar och i samverkan med yrkesverksamma att en del inom fältet våld i nära relationer i praktiken tolkar området som enbart mäns våld mot kvinnor. Då kan en utskrivning av begreppet hbtqi-personer hjälpa till att synliggöra gruppen våldsutsatta hbtqi-personer. Vi ser helt enkelt en risk att hbtqi-personer inte nås av det stöd som avses, eftersom gruppen inte nämns uttryckligen i den nationella strategin. Även om betänkandet i sin helhet tydliggör att hbtqi-personer är inkluderade är det många som enbart kommer att ta del av strategidokumentet. Utan en tydlig skrivning finns det en reell risk att hbtqi-personer på vissa håll förbises eller osynliggörs i det praktiska genomförandet.

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella,
transpersoners, queeras och intersexpersoners
rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual,
Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

Vidare så uppskattar många hbtqi-personer att hbtqi som begrepp nämns av kommuner och andra aktörer när de kommunicerar kring stöd och hjälp för våldsutsatta. När det inte nämns kan tolkningen göras att stödet riktar sig främst till heterosexuella kvinnor, vilket det historiskt sett har gjort. Att nämna hbtqi som begrepp på till exempel hemsidor och i broschyrer gör att hbtqi-personer känner sig välkomna och vågar söka stöd och hjälp.

Forskning visar tydligt att hbtqi-personers erfarenheter av våld i nära relationer ofta osynliggörs i det formella stödsystemet. Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) har i en forsknings- och kunskapsöversikt identifierat flera hinder för hjälpsökande. Bristande kunskap, rädsla för diskriminering och tidigare negativa erfarenheter gör att många hbtqi-personer har lågt förtroende för samhällets stödinsatser. Särskilt män och transpersoner möter stora svårigheter, då många verksamheter fortfarande är utformade med utgångspunkt i kvinnor som offer. Samtidigt är hbtqi-specifika stödinsatser få, ofta projektbaserade och koncentrerade till större städer. För att förbättra situationen krävs mer kunskap, samverkan mellan aktörer, ökade resurser och tydlig politisk vilja.

Dessa slutsatser bekräftas också i Jämställdhetsmyndighetens kartläggning (2023–2025), som visar att våldsutsattheten bland hbtqi-personer är hög, särskilt inom vissa grupper. En heteronormativ förståelse av våld, där män ses som förövare och kvinnor som offer, försvårar både för de utsatta att själva identifiera sin situation och för yrkesverksamma att ge rätt stöd. Det finns behov av ökad kompetens i bemötande, fler individuella lösningar inom till exempel skyddat boende och en bredare tillgång till olika sätt att söka hjälp – inte minst via digitala kanaler. Dessutom behöver offentliga verksamheter bli tydligare i sin kommunikation om att deras stöd även omfattar hbtqi-personer.

Avhandlingen *Intimate Partner Violence and Help-Seeking in Lesbian and Queer Relationships* (Ovesen, 2021) vid Uppsala universitet belyser ytterligare denna problematik. Genom intervjuer med 25 personer med erfarenhet av våld i lesbiska och queera relationer framkommer hur svårt det kan vara att förstå och sätta ord på sin utsatthet när den inte passar in i

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

samhällets föreställningar om våld. Fokus på fysiskt våld i heterosexuella relationer gör att andra våldsformer osynliggörs, vilket försvårar både självförståelse och möjligheten att få hjälp. Avhandlingen visar hur våld i hbtqi-relationer ofta förblir osynliggjort – både av de utsatta och av stödinstitanser. Tillsammans visar dessa studier att det är avgörande att synliggöra hbtqi-personers erfarenheter och att våld i nära relationer förstås utifrån ett bredare perspektiv än vad en heteronormativ norm tillåter.

Även JäMy:s intervjustudie *Den dagen kommer aldrig då du och jag inte lever ihop - en intervjustudie om hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relationer* (2025) bekräftar bilden av de hinder som finns för våldsutsatta hbtqi-personer att få hjälp. I studien framkommer två centrala perspektiv i intervjuerna: medvetenheten om att tillhöra en minoritet och förhållandet till majoritetssamhället, vilket ofta innebär att man känner sig begränsad eller exkluderad. Dessa perspektiv är genomgående oavsett om det handlar om våldets utveckling, natur eller hantering. Enligt tidigare forskning söker många lesbiska och queera personer hjälp från privata aktörer som psykologer, ofta på grund av samhällets begränsade förståelse av våld i relationer och de stigma och systematiska ojämlikheter som finns. Dessa faktorer förblir stora hinder för våldsutsatta hbtqi-personer att få hjälp. Oavsett var man kommer från och hur man definierar sig är förmågan att sätta sig in i olika människors erfarenheter och liv viktigt i det fortsatta arbetet mot våld och för att färre människor ska riskera att hamna i våldsamma relationer.

Utifrån detta ser vi ett stort behov av att synliggöra hbtqi-personer genom att explicit nämna gruppen i strategin, för att säkerställa att hbtqi-personers behov beaktas och att målgruppen får det stöd de behöver.

Ett nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten
RFSL är mycket positiva till förslaget att regeringen bör inrätta ett nationellt samordningscentrum mot våld vid Jämställdhetsmyndigheten. RFSL bedömer att det skulle gynna arbetet mot våld i nära relationer, liksom hbtqi-personer som är utsatta för våld. Ett fokus på samtliga våldsformer är särskilt viktigt då hbtqi-personer ofta är multiutsatta, det vill säga de

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella,
transpersoners, queeras och intersexpersoners
rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual,
Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

utsätts för våld av olika personer och på olika arenor. Exempelvis är det tyvärr vanligt att en hbtqi-person lever i en hederskontext och utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck av familj och släkt samtidigt som hen utsätts för våld från en partner eller sexuella trakasserier på sin arbetsplats av en kollega. Eller att en hbtqi-person lever i en hederskontext utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck av familj och släkt och på grund av det har en hemlig parrelation. Om personen även är utsatt för våld av sin partner så är det mycket svårt att få stöd från närstående eller att våga söka stöd och hjälp om relationen är hemlig. Ett samordnat och inkluderande arbete ökar möjligheten att identifiera och möta dessa komplexa utsattheter. Ett nationellt samordningscentrum skulle bidra till att Sverige kan arbeta mot en holistisk och bred syn på våld, vilket särskilt gynnar hbtqi-gruppen.

En samlad strategi

RFSL delar utredningens uppfattning att det är mer effektivt med en samlad strategi för arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel. Två strategier inom delmål sex försvårar ett samordnat arbete och riskerar att fragmentisera arbetet, vilket inte gynnar de utsatta, menar utredningen. RFSL ställer sig positivt till en sammanhållen strategi där hedersrelaterat våld och förtryck inte lyfts ut utan istället inkorporeras i arbetet med våld i nära relationer och övriga våldsformer, men där en medvetenhet finns om att olika typer av våld ibland kräver olika och specifika insatser. Hedersrelaterat våld och förtryck har särskilda uttryck och särdrag i jämförelse med andra våldsformer men att lyfta ut denna våldsform är enligt oss inte effektivt. Det skulle leda till frågor om att även andra våldsformer borde få egna strategier. RFSL ser att en sammanhållen strategi är av särskild vikt då hbtqi-personer, som tidigare nämnts ofta är multiutsatta. En sammanhållning bidrar till att hbtqi-personer och våldsutsatta i allmänhet lättare kan få stöd och skydd. Sammanhållningen bidrar till ett effektivt arbete inom Socialtjänsten med flera när de omsätter strategin i sin verksamhet och främjar samverkan mellan kommuner, myndigheter och andra aktörer. Sammanhållning av de olika våldsformerna underlättar att arbeta intersektionellt och uppmärksamma särskild utsatthet eller sårbarhet som kan påverka att människor utsätts för våld.

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

Ett starkt argument för en samlad strategi, som också lyfts av utredningen, är att den ligger i linje med Sveriges internationella åtaganden, särskilt Istanbulkonventionen. Konventionen kräver att medlemsstaterna antar en samordnad, omfattande och effektiv nationell politik som omfattar alla former av våld mot kvinnor och våld i hemmet. Att särskilja hedersrelaterat våld i en egen strategi riskerar att splittra arbetet, försvåra samordning och motverka konventionens helhetsperspektiv på våldets gemensamma orsaker, såsom kontroll och maktutövning över kvinnor och flickor.

Även Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har i sin tillsyn sett att det inte är ovanligt att en och samma person utsätts för flera olika former av våld samtidigt, exempelvis både hedersrelaterat våld och våld i nära relationer. Myndigheten har utifrån detta lyft att ett uppdelat system kan leda till att myndigheter missar helheten i en persons utsatthet, att styrningen blir otydlig och insatser sätts in för sent eller inte alls. Praktiker från kommuner och regioner bekräftar denna bild och betonar att våld generellt riskerar att förbises i verksamheter med låg kompetens kring våld. Om hedersrelaterat våld lyfts ut som ett helt separat område riskerar det att minska möjligheten att använda gemensamma metoder, verktyg och kunskap, vilket i slutändan drabbar våldsutsatta.

Peter Sidlund Ponkala
Förbundsordförande RFSL

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella,
transpersoners, queeras och intersexpersoners
rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual,
Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

Referenser

Inspektionen för vård och omsorg. (2022). *Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck åren 2022–2023*.

Delredovisning av regeringsuppdrag.

Jämställdhetsmyndigheten. (2025). *Utanför normen, utanför skyddsnäten?*
Rapport 2025:12.

Ovesen, N. (2021). *Intimate Partner Violence and Help-Seeking in Lesbian and Queer Relationships: Challenging Recognition*. Uppsala universitet.

Ovesen, N., & Sörensdotter, R. (2025). *Hbtqi-personer och våld i nära relationer. Om hjälpsökande och stödinsatser* (NCK-rapport 2025:1).
Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet.

Sörberg, A.-M. (2025). *Den dagen kommer aldrig då du och jag inte lever ihop: En intervjustudie om hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relationer*. Jämställdhetsmyndigheten.

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella,
transpersoners, queeras och intersexpersoners
rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual,
Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL